

**TRYGGA
ORTEN!**

GUIDE FÖR SKOLOR

Skolor som gör skillnad

Så kan skolor arbeta för social hållbarhet och stärka tryggheten i sitt närområde - med skräpet i fokus

**SVERIGES
STADSMISSIONER**

HÅLL SVERIGE RENT.

**ÖSTERGÖTLANDS
STADSMISSION**

Varför är social hållbarhet viktigt i skolan?

Skolan är en viktig del av samhället, en plats där värderingar formas och framtiden tar form. Genom att arbeta med hållbarhet och skräp- och avfallsfrågor kan skolor bidra till både en renare miljö och en starkare känsla av trygghet i sitt närområde.

Nedskräpning innebär ofta stora kostnader för många samhällsaktörer. Mycket skräp och avfall på skolgårdar, i lokaler och i skolans närmiljö medför även extra utgifter för skolor i form av städning och sanering.

Erfarenheter visar att konkreta insatser och samarbete mellan elever, personal och lokala aktörer gör skillnad, både för miljön och gemenskapen. Det stärker känslan av samhörighet och ansvar.

Genom att arbeta förebyggande och långsiktigt kan skolor bidra till att minska nedskräpningen och samtidigt stärka den sociala hållbarheten.

FÖR VEM ÄR GUIDEN?

För **skolor** som vill arbeta med social hållbarhet, stärka tryggheten i sitt närområde och engagera eleverna i att ta hand om sin miljö.

Minskad nedskräpning bidrar till ökad trygghet

Nedskräpning påverkar hur människor uppfattar en plats. Mycket skräp kan signalera att ingen bryr sig om platsen - vilket kan leda till mer skräp, klotter och skadegörelse.

Forskning visar att vi påverkas av sociala normer: när andra skräpar ner, gör fler likadant. När människor i stället ser att någon tar hand om platsen, stärks den positiva normen och ansvarskänslan ökar.

Nedskräpning kan också skada tilliten till samhällets aktörer. Det kan i sin tur även påverka vad som känns otryggt i ett bostadsområde, närområde och samhället i stort. En förklaring till varför nedskräpning kan leda till otrygghet är att människor är oroliga för att oordning ska sprida sig.

För att nedskräpningen verkligen ska minska över tid behöver man arbeta förebyggande, till exempel genom att ta hand om skolgården och de områden där eleverna vistas.

Genom att låta eleverna vara delaktiga i att ta hand om sin skola och närområde blir arbetet både konkret och meningsfullt. Det handlar inte bara om att minska skräpet, utan om att bygga gemenskap, stolthet och framtidstro.

Läs mer i Håll Sverige Rents rapport **Skräp och trygghet**.

I projektet **Trygga Orten** har Håll Sverige Rent och Stadsmissionen bl.a. samarbetat med *Navestadsskolan*, *Diamantens skola* och *Frinavets fritidsverksamhet* för att minska skräpet och stärka den upplevda lokala tryggheten i Navestad.

Så kan skolor bidra till en tryggare närmiljö

Genom samarbete, kreativitet och elevengagemang kan skolor göra stor skillnad - både för miljön och för den sociala hållbarheten i sitt närområde.

- Samarbete med lokala organisationer är en nyckel. Gör olika aktiviteter tillsammans med de samhällsaktörer som finns i er skolas närhet, till exempel kommunen, fastighetsbolag med hållbarhetsprofil, ideella organisationer, idrottsklubbar eller eldsjälar.
- Aktiviteten kan t.ex. vara att gemensamt ordna ett konstprojekt, en områdesdag eller en skräpplockning. Skolor kan också hjälpa till att dekorera eller göra motiv till papperskorgar på skolan eller i närområdet.
- Barn och unga är starka ambassadörer för positiva beteenden. När elever plockar skräp eller deltar i lokala aktiviteter växer stolthet och vilja att ta hand om sitt närområde, och inspirerar fler att göra likadant.
- I Trygga Orten har många insatser gjorts för att stärka lokala ungdomar både direkt via bl.a. studiestöd, ledarskapsprogram och feriejobb hos lokala samhällsaktörer, och också indirekt via uppgifter de fått i de lokala samhällsaktörernas verksamhet.

ANVÄND GÄRNA GRÖN FLAGG SOM BAS FÖR ERT ARBETE

För ett långsiktigt och strukturerat arbete kan ni ta avstamp i Håll Sverige Rents metod **Grön Flagg**. Det ger eleverna möjlighet att själva påverka och bidra till förbättringar.

Grön Flagg är en kvalitetssäkrad metod som med stöd i forskning ökar handlingskompetensen hos eleverna. Syftet är att ge barn och ungdomar möjlighet att vara del i den förändring som behövs för att vår värld och omgivning ska bli mer hållbar. Fokus ligger på gemenskap, delaktighet och positiva förebilder.

Ladda ner en broschyr om Grön Flagg

"Barn och unga är starka ambassadörer för positiva beteenden."

Steg-för-steg mot hållbar förändring i skolan

BÖRJA MED GRÖN FLAGG

Använd gärna Håll Sverige Rents metod Grön Flagg som stöd i ert hållbarhetsarbete. Metoden hjälper skolor att arbeta systematiskt, med elevdelaktighet och tydliga mål.

KARTLÄGG OCH PLANERA

Kartlägg ert nuläge utifrån elevernas engagemang och era förutsättningar. Välj de utvecklingsområden som är relevanta i er kontext. Vägled, undervisa och ge eleverna stöd i att ta fram alternativ och testa lösningar.

SAMARBETA LOKALT

Ordna aktiviteter som stärker samhörigheten i närområdet tillsammans med lokala organisationer, till exempel idrottsklubbar eller Stadsmissionen. Det kan vara en gemensam skräpplockning eller ett områdesevent där eleverna ansvarar för delar av programmet. Bjud gärna in era samarbetspartners till skolan, kanske kan även fritidsverksamheten delta.

BARN OCH UNGA SOM AMBASSADÖRER

Låt engagerade elever visa vägen för andra. Äldre elever kan till exempel hålla i skräpplockningar för yngre. När några går före och tar ansvar påverkar de sina vänner positivt och stärker gemenskapen på skolan.

FIRA OCH FÖLJ UPP

Visa resultatet! Lyft fram elevernas insatser, fira framgångarna och diskutera vad ni lärt er till nästa gång. Utforska möjligheterna att sprida goda exempel t.ex. i media.

Navestadsskolans arbete med ett renare och tryggare Navestad

I projektet Trygga Orten har Håll Sverige Rent och Stadsmissionen samarbetat med Navestadsskolan under 2023-2024 för att minska skräpet och stärka den upplevda tryggheten i Navestad.

Både elever och personal engagerades i att minska nedskräpningen i närområdet och samtidigt öka förståelsen för hållbar utveckling i vardagen. Skolan använde metoden Grön Flagg för att arbeta delaktigt och strukturerat. Arbetet kombinerade undervisning, elevinflytande och konkreta aktiviteter som skräpplockning och samarbete med lokala aktörer.

Skolan tog fram en handlingsplan för hur nedskräpningen skulle minska under ett läsår och startade ett särskilt Grön Flagg-råd inom elevrådet. Där fick eleverna bidra med idéer för hur skolan kunde engagera fler i frågan.

Tillsammans med Diamantens skola, Stadsmissionen och Håll Sverige Rent, ordnade de en skräpplockardag där cirka 500 elever samlade ihop 20 säckar skräp bara på några timmar. Skräpet fotades, sorterades och vägdes, och blev sedan ett konstverk som eleverna skapade. De ordnade även en "skräpfest", planerad av eleverna själva, där en lokal idrottsförening och Frinavets fritidsverksamhet deltog med aktiviteter.

NAVESTADSKOLAN

Navestadsskolan är en kommunal åk 4-9-skola i Norrköping med cirka 400 elever. Det finns både grundskole- och musikklasser. Skolan är en mångkulturell skola med elever som till största del bor i närområdet.

"...att se elevernas engagemang och vilja att göra världen bättre och att kunna vara de som påverkar framtiden har varit härligt att se."

Elina Dohrmund, tidigare slöjdlärare och lagledare för årskurs 4-6 på Navestadsskolan

INTERVJU MED ELINA DOHRMUND, TIDIGARE LÄRARE PÅ NAVESTADSKOLAN

(1 dag biträdande rektor på Silverdansens skola)

Vilka utmaningar har skolan haft?

- Innan vi startade upp ett samarbete med Håll Sverige Rent och gick med i Grön Flagg så var det väldigt skräpigt inne i skolan samt utomhus runt skolan. Det låg papper och festisförpackningar med mera runt om hela skolan.

Skolan har ett café där det samlades mycket skräp, men inte i papperskorgarna tyvärr. I början hade vi en stor utmaning att få med oss eleverna i att detta var viktigt. De förstod inte syftet, men när eleverna blev mer delaktiga i arbetet förstod de syftet och det ökade deras engagemang.

Vilka positiva effekter tycker du kom ut av samarbetet och Grön Flagg-programmet?

- Det är mycket renare på skolan och de elever som satt med i Grön Flagg-rådet tog ett beslut tillsammans med elevrådet att skolan behövde fler soptunnor för att underlätta för eleverna att hålla rent och fint. Eleverna blev mer medvetna om hur vi källsorterar och att det är mer än bara att källsortera som påverkar miljön.

Vi jobbade bl.a. med hälsa och att röra på sig mer. Grön Flagg-rådet planerade

rastaktiviteter som t.ex. hur många varv runt jorden kan vi gå? Hur många hopp kan vi tillsammans hoppa i årskurs 4-6? Vi lärare såg behovet för eleverna att jobba med hälsa och rörelse för att främja minskad nedskräpning.

Har de positiva effekterna uppmärksammats av någon?

- Skolledare på skolan tycker att det hålls rent på en rimlig nivå. De har jobbat med att få en trevlig miljö för eleverna att vistas i, vilket också har bidragit till att de håller rent och fint runt sig.

Personalen kan nu säga till eleverna utifrån, att vi har jobbat med att inte skräpa ner i vår arbetsmiljö.

Övrigt som du vill framföra?

- Grön Flagg är ett projekt som verkligen är elevnära. Att se elevernas engagemang och vilja att göra världen bättre, och att kunna vara de som påverkar framtiden har varit härligt att se.

Utifrån de aktiviteter som vi gjorde under Grön Flagg-projektet skapade vi också en vi-känsla på skolan. Vi jobbade tillsammans för att uppnå våra mål.

Tillsammans för en hållbar framtid

Skolor spelar en avgörande roll i arbetet för både miljö och trygghet. Genom att engagera elever i konkreta handlingar väcks ansvar, kreativitet och framtidstro.

Trygga Orten visar att när barn, vuxna och lokala aktörer arbetar tillsammans kan varje stadsdel bli både renare och tryggare. Vill du veta mer?

Besök gärna www.tryggaorten.se där du hittar mer information om initiativet och aktuella kontaktuppgifter.

Se en film
om Trygga
Orten

**TRYGGA
ORTEN!**

**SVERIGES
STADSMISSIONER**

HÅLL SVERIGE RENT.

**ÖSTERGÖTLANDS
STADSMISSION**

www.tryggaorten.se | www.hsr.se